

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ÇEVRE

DOÇ. DR. FUNDA KOÇAK

İÇİNDEKİLER

- TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
  - 1972 Stockholm İnsan ve Çevre Konferansı (The Stockholm Declaration on the Human Environment) :
  - 1980 Dünya Koruma Stratejisi (The World Conservation Strategy-WCS):
  - 1987 Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu:
  - 2002 Dünya Sürdürülebilir Gelişme Zirvesi (Johannesburg Summit):
  - Sürdürülebilirlik Gelişme Girişimlerin Değerlendirilmesi

AB BELGELERİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMENİN TEMEL AMAÇLARI

Amaç	Alt amaçlar
Çevre koruma	<p>Bütün çeşitliliği ile dünyanın yaşamı destekleyici kapasitesini korumak</p> <p>Dünyanın doğal kaynaklarının kısıtlarını gözetmek</p> <p>Çevre kalitesinin iyileştirilmesini ve yüksek düzeyde korunmasını güvence altına almak</p> <p>Ekonomik büyüme ile çevrenin bozulması arasındaki bağlantıyı kırmak için çevre kirliliğini önlemek ve azaltmak</p> <p>Sürdürülebilir üretim ve tüketimi teşvik etmek</p>
Sosyal hakkaniyet ve sosyal içermeye	<p>Eşit fırsatlar yaratan ve her türlü ayrımcılıkla mücadele eden, temel haklar ve kültürel çeşitliliğe saygı duyan demokratik, bütünleştirici, sağlıklı, güvenli ve adil bir toplum yapısını teşvik etmek</p>
Ekonomik refah	<p>Yüksek yaşam standartları sunan, Avrupa Birliği çapında tam ve yüksek kalitede istihdam sunabilen, refah düzeyi yüksek, yenilikçi, bilgiye dayanan, rekabetçi, eko-verimli bir ekonomiyi teşvik etmek</p>
Uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi	<p>Dünya çapında demokratik kurumların istikrarının barış, güvenlik ve özgürlük temelinde kurulmasını ve savunulmasını desteklemek</p> <p>Sürdürülebilir kalkınmayı dünya çapında etkin olarak teşvik etmek</p> <p>Avrupa Birliği'nin iç ve dış politikalarının küresel sürdürülebilir kalkınma ve uluslararası taahhütlerle uyumlu olmasını sağlamak</p>

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1972 Stockholm İnsan ve Çevre Konferansı (The Stockholm Declaration on the Human Environment)
- 1980 Dünya Koruma Stratejisi (The World Conservation Strategy-WCS):
- 1987 Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu
- 2002 Dünya Sürdürülebilir Gelişme (Johannesburg) Zirvesi (Johannesburg Summit)
- 1989 Ozon Tabakası ve Montreal Protokolü
- 1992 Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED)
  - a) Rio Deklarasyonu
  - b) Sözleşmeler
    - Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi (Convention on Climate Change)
    - Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Convention on biological Diversity)
    - Orman Prensipleri Antlaşması (Convention on Forest Principles)
    - Çölleşme Sözleşmesi (Convention on Desertification)
  - a) Gündem 21 (Agenda 21)
    - 2000 Birleşmiş Milletler Yeni Bin Yıl Hedefleri
    - 2005 Küresel Isınma ve Kyoto Protokolü

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1972 Stockholm İnsan ve Çevre Konferansı (The Stockholm Declaration on the Human Environment) :

Çevre sorunlarının, yoksulluk ve az gelişmişlikten, bunun yanında sanayileşmiş ülkelerin üretim ve tüketim yapısından kaynaklandığı yer almıştır.

Sürdürülebilir gelişme yaklaşımını oluşturan bu sonuç, bir yıl sonra yapılan konferansa birçok gelişmekte olan ülkenin katılmasına sebep olmuştur (Altunbaş, 2004).

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1980 Dünya Koruma Stratejisi (The World Conservation Strategy-WCS):

Dünya Koruma Stratejisi'nin (WCS) üç ana hedefi şunlardır:

- (1) temel ekolojik süreçleri ve insanın yaşamasının ve gelişmesinin bağlı olduğu yaşam destek sistemleri korumak
- (2) Genetik çeşitliliğin, kültür bitkilerinin korunması ve geliştirilmesi için gerekli yetiştirme programlarının sağlanması, gerekli güvenli bilimsel ve teknik kaynakların kullanılması,
- (3) ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımını sağlamak için kırsal toplumların yanı sıra, büyük sanayi kuruluşlarının desteğini almak(WCS, 1980).

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1987 Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu

Brundtland Raporu'nda sürdürülebilir gelişme için hedefler:

Önemli çevre ve gelişme sorunlarını yeniden incelemek ve bunlarla ilgili gerçekçi önerilerde bulunmak,

Bu sorunlarla ilgili gereken düzenlemeleri gerçekleştirebilecek politikalar oluşturmaya katkı sağlayacak, uluslararası işbirliği yöntemleri geliştirmek,

Gönüllü kuruluşların, bireylerin, iş çevrelerinin, enstitülerin ve hükümetlerin konuya ilgisini artırmak

İnsan ihtiyaçlarının karşılanması,

Yerel halkın ve ziyaretçilerin bugünkü gereksinimleri karşılarken, geleceği korumak ve değerli kılmak (WCED, 1987).

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1987 Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu

Brundtland Raporu'na göre sürdürülebilirlik, “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden günümüz ihtiyaçlarını karşılayan gelişmedir”.

Sürdürülebilirlik tanımı içerisinde iki önemli kavramı barındırmaktadır.

Öncelik verilmesi gereken temel ihtiyaçların karşılanması,

Günümüzdeki ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasından çevre olanaklarının sınırlılığının farkında olmaktır (WCED, 1987).

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 1987 Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu

Burndtland, raporun başarısını şu şekilde özetlemektedir (Burndtland, 1991, Akt. Öztürk, 2007).

“Kamuoyunun ilgisini yükseltmede ve politik ilgiyi acil önlem alınması ihtiyacına yönlendirmede önemli bir gelişme olmuştur.”

“Sıradan insanlardan çevre örgütlerinden, gönüllü kuruluşlardan, akademik çevrelerden, hükümetlerden ve uluslararası kuruluşlardan oluşan çok geniş bir katılım sağlanmıştır.”

“Çevreye duyarlık ve sürdürülebilir gelişmenin dünyanın yaşamı için gerekli olduğu düşüncesi hemen hemen, evrensel olarak kabul edilmiştir.”

“Küresel değişimlerin yönetimi için insanlığın elindeki tek strateji olan sürdürülebilir gelişme için yapılan çağrı geniş bir biçimde benimsenmiştir.”

TARİHSEL SÜREÇTE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- 2002 Dünya Sürdürülebilir Gelişme Zirvesi (Johannesburg Summit):

2002 yılında, Güney Afrika'da gerçekleştirilen zirvede; yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ele alınmıştır.

Zirvede; sürdürülebilir gelişmenin üç (3) temel bileşeninin ortaya konulduğu bir siyasi bildiri yayınlanmıştır.

Ekonomik
gelişme

Sosyal
Gelişme

Çevrenin
Korunması

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GELİŞME GİRİŞİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

biyolojik çeşitlilik kaybının ve çölleşmenin önlenmesi;

iklim değişikliği ile mücadele edilmesi ve uyum sağlanması;

doğal kaynakların sürdürülebilir kullanılması;

gelir dağılımını düzelterek ve istihdam yaratarak yoksullukla mücadele edilmesi;

eğitim ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi ve bunlara erişimin artırılması;

temiz suya, güvenli enerji kaynaklarına ve gıdaya erişimin artırılması;

başta kadın ve gençler olmak üzere toplumun dezavantajlı kesimlerinin kaliteli bir yaşam için desteklenmesi (Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Raporu, 2012).

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GELİŞME GİRİŞİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Dünya liderlerinin çevre ve kalkınma konusunda daha duyarlı yaklaşımlarda fikir birliğine varmasından bu yana ise 25 yıllık bir süreç geride kaldığı görülmektedir. Bu süreçte pek çok toplantı, konferans ve zirve düzenlenerek, protokoller imzalanmıştır.
- İlgili alanlarda belirli iyileşmeler sağlanmakla birlikte, küresel düzeyde olduğu kadar ulusal ve yerel düzeylerde bu iyileşmelerin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir (Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma Raporu, 2012).